

Gezamenlijk Sanctiekader bij gebruik illegale middelen in de sierteelt

Ziekten, plagen en onkruiden zijn in de landbouw altijd aanwezig. Gewasbeschermingsmiddelen en gewasbeschermingsmaatregelen zorgen ervoor dat ziekten, plagen en onkruiden onder controle blijven. Middelen kunnen chemisch of niet-chemisch zijn (bijvoorbeeld biologisch).

Gewasbeschermingsmiddelen kunnen schadelijke stoffen bevatten voor mens, dier en milieu. Daarom gelden er eisen voor de toelating en het gebruik van deze middelen. Deze regels staan in Verordening (EG) Nr. 1107/2009 en de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb). Kwekers mogen alleen gewasbeschermingsmiddelen gebruiken die het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) heeft toegelaten op de Nederlandse markt.

Door gebruik van niet-toegelaten middelen (of via drift, watergift, uitgangsmateriaal of contaminatie) kunnen resten van deze gewasbeschermingsmiddelen in landbouwproducten of in het milieu achterblijven. Dit kan risico's opleveren voor de veiligheid van de gezondheid en de instandhouding van ons milieu. De NVWA voert controle uit op de naleving van regelgeving rondom juist gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de tuinbouw.

Illegale middelen in het kader van de ambitie in de sierteelt

Basis van de Ambitie Gewasbescherming in de Sierteelt is dat alleen wettelijk toegestane middelen gebruikt mogen worden. Vanuit dat basisprincipe moeten wij zorgen dat geen gebruik van illegale middelen plaatsvindt. Middelen die slechts zijn toegestaan voor bepaalde teelten of teeltmethoden (kasteelt/buitenteelt), maar worden gebruikt in teelten waar deze niet zijn toegestaan, vallen in dit kader ook onder gebruik van illegale middelen.

Bij de residu-meting die wordt uitgevoerd in het kader van de Ambitie Gewasbescherming in de Sierteelt (Ambitie 4.0) zien wij consequent illegale middelen terug. Het aantreffen van illegale middelen loopt niet terug. Soms is het aantreffen te verklaren door een verontreiniging van buitenaf, maar soms is sprake van illegaal gebruik.

Natuur & Milieu heeft als aanbevelingen in het rapport van de residu-meting 2021 aangegeven dat er moet worden gekeken hoe het gebruik van illegale middelen kan worden voorkomen. Daarbij is een gezamenlijk sanctiekader één van de methoden die kunnen worden ingezet.

Het gemeenschappelijk sanctiekader is ook bedoeld om kwekers vooraf bewust te maken van de gevolgen van het de vondst van een illegaal middel bij de residu-meting door de retail.

Toepassingskader

In 2022 wordt het sanctiekader dat wij gezamenlijk hebben opgesteld voor het eerst toegepast. In 2022 zal dit alleen worden toegepast op de planten die in de residu-meting in het kader van de Ambitie 4.0 zijn meegenomen. Het doel is om het sanctiekader in 2023 in het algemeen te gebruiken bij residu-metingen die gedaan worden, dus ook bij residu-metingen die buiten het kader van de Ambitie 4.0 door de ondernemingen zelf gedaan worden.

Grondslag

Om zorgvuldig te handelen, is belangrijk dat er eerst gedefinieerd wordt wanneer het sanctiekader in werking treedt. In 2022 zal in eerste instantie een pilot plaatsvinden waarbij alleen naar de resultaten van de residu-meting in het kader van de Ambitie 4.0 wordt gekeken. Daarna wordt het sanctieprotocol geëvalueerd. Na 2023 zou het sanctiekader breder moeten gaan gelden ook bij andere residu-metingen.

1. De residu-meting wordt in 2022 door een **erkend lab** in het kader van de Ambitie 4.0 uitgevoerd. CLM doet onderzoek naar de middelen die worden gevonden tijdens de residu-meting. Zij hebben de expertise om aan te geven welke middelen niet gebruikt mogen worden in de kweek van planten in het land van herkomst. Dit gebeurt op basis van actuele toelatingsgegevens zoals te vinden op www.ctgb.nl (NL), www.fytoweb.be (België), <http://www.pflanzenschutz-information.de> (Duitsland) en soortgelijke informatie voor overige landen.
2. Indien een illegale stof gevonden wordt in de residuen op een plant, wordt met de betreffende kweker eerst een **gesprek** gevoerd over de herkomst van het materiaal en het gebruik van middelen. Hierbij is van belang om te benadrukken dat dit overleg in het teken staat van **hoor en wederhoor**. Het is daarbij de bedoeling na te gaan hoe de stof op de plant is gekomen. Als de kweker aannemelijk kan maken dat het middel uit een andere bron dan illegaal gebruik komt (drift, watergift, contaminatie, uitgangsmateriaal) dan wordt gecontroleerd of dat plausibel is.
 - A. Als een middel wordt **aangetroffen** en uit gesprek tussen CLM en kweker blijkt dat dit niet gebruikt is door kweker noch leverancier, maar wel uit een andere bron wordt aangetroffen, dan wordt de kweker gevraagd een **verbeterplan** te maken hoe de besmetting met een middel uit andere bron kan worden tegengegaan. Kwekers dienen zelf zorg te dragen dat in de stek-fase/opkweekfase ook geen middelen worden gebruikt die de kweker zelf niet mag gebruiken. Deze kunnen immers residuen opleveren van illegale stoffen. De kweker moet dit zelf met de leveranciers van uitgangsmateriaal bespreken.
 - B. Als CLM aangeeft dat na onderzoek nog steeds **aannemelijk** is dat het middel gebruikt is, dan treedt het **sanctiekader** in werking. Een middel wordt pas als **gebruikt** gezien als er minimaal 0.05 mg/kg residu is gevonden in de residu-meting of als **gebruik** bij onderzoek door CLM aannemelijk is gebleken.

Gemeenschappelijk sanctiekader illegale middelen

Indien CLM op basis van de residu-meting *gebruik van een illegaal middel* vaststelt dan worden de volgende stappen ondernomen.

Stap 1 – Na aantreffen van een illegaal middel

De retailorganisatie waar de plant gekocht is, informeert de betreffende teler over het **gebruik van een illegaal middel**.

1. De betreffende plantsoort van de betreffende leverancier of kweker moet, indien deze nog in de schappen staat, worden **verwijderd door de retailorganisatie** omdat deze potentieel een risico voor mens dier en milieu vormt.
2. De betreffende kweker of leverancier mag de betreffende plantsoort pas weer handelen met de betreffende Retailorganisatie als een **extra residu-meting** wordt gedaan. De retailorganisatie vraagt de teler in kwestie voorafgaand aan de levering van nieuwe planten om **schriftelijk aan te geven dat geen illegale middelen zijn gebruikt**, en specifiek, hoe er actie ondernomen is om het middel dat eerder is aangetroffen, niet meer aan te treffen en niet meer toe te passen.
3. De retailorganisatie organiseert de residu-meting via het protocol testen bij retail.ⁱ

Voorwaarden voor levering door de kweker zijn:

- A. Bij een volgende levering van dezelfde plantsoort aan de retailorganisatie wordt een **extra residu-meting gedaan door de retailorganisatie zelf** (NB niet door de kweker of leverancier om beïnvloeding te voorkomen). De residu-meting is bedoeld om aan te tonen dat er niet weer illegale middelen gebruikt zijn. Wij adviseren de retailorganisatie ook andere plantsoorten van dezelfde kweker na een overtreding te laten bemonsteren.
- B. De **kosten** voor de residu-meting worden bij de **kweker** van de planten teruggevraagd.
- C. De kweker kan weer aan de retailorganisatie leveren als de tweede residu-meting op een nieuwe levering van dezelfde plantsoort **geen gebruik van illegale middelen** oplevert.
- D. Indien er wederom illegale middelen gevonden worden dan kan de kweker de planten uit deze batch **niet verder leveren** aan de betreffende retailorganisatie. De levering wordt dan uit de winkels gehaald en niet in rekening gebracht bij de retailorganisatie¹.
- E. Bij een tweede constatering van een overtreding treedt stap 2 in werking.

Indien de retailorganisatie eenzijdig besluit om na de eerste constatering van *gebruik van een illegaal middel*, geen handel meer te drijven met de betreffende kweker, dan wordt Tuinbranche Nederland hierover ingelicht. Tuinbranche Nederland zorgt ervoor dat bij een volgende residu-meting de planten van deze kweker wederom worden getest.

¹ Retailorganisaties nemen in de leveranciersvoorwaarden op dat:
De Leverancier is aansprakelijk voor en vrijwaart de Koper tegen alle schade die de Koper mocht lijden vanwege de aanwezigheid van verboden stoffen (in de betreffende teelt) in de door hem geleverde zaak.

Stap 2 – Bij herhaald gebruik van illegale middelen

Indien bij een tweede residu-meting in een tweede levering van planten wederom **gebruik van illegale middelen** (na hoor en wederhoor) wordt geconstateerd bij eenzelfde kweker dan worden de volgende acties ondernomen.²

- A. De **andere retailorganisaties en handelspartijen** die deelnemen aan de Ambitie 4.0 worden geïnformeerd over het gebruik van illegale middelen bij deze kweker en de **specifieke** plantsoort die het betreft, en hen wordt verzocht deze ook niet af te nemen.
NB: Dat kan pas weer als de teler door middel van stap 1 bewijst dat er geen illegale middelen meer in de residuen op planten worden gevonden.
- B. Tuinbranche Nederland doet een **melding bij MPS/Global GAP** over de bevindingen. De certificeringsinstantie zullen niet op basis van die melding de certificering stopzetten, maar kunnen op basis van de informatie wel extra onderzoek doen.
- C. Tuinbranche Nederland geeft de gegevens door aan de **NVWA**. De volgende gegevens worden doorgegeven:
 - De naam van de kweker
 - De plantsoort die het betreft
 - Het middel waar het om gaat
 - De datum waarop de residu-meting is gedaan

² Wanneer een tweede constatering gedaan wordt bij de betreffende teler wordt stap 2 van het protocol aangewend. Er zijn een aantal scenario's waarin er wel/niet wordt gesproken van een tweede constatering:

Wanneer wordt er *niet* gesproken van een tweede constatering:

1. Indien bij de residu-meting in het kader van de Ambitie 4.0 bij twee verschillende retailorganisaties dezelfde plantsoort wordt opgehaald, en dezelfde overtreding wordt geconstateerd. In dat geval wordt ervan uitgegaan dat de kweker bij de teelt van het product eenmalig een overtreding is begaan.
2. Indien bij de residu-meting in het kader van de Ambitie 4.0 bij twee verschillende retailorganisaties twee verschillende plantsoorten worden opgehaald, en dezelfde overtreding wordt geconstateerd. In dat geval wordt ervan uitgegaan dat de kweker bij de teelt van de producten eenmalig een overtreding is begaan.

Wanneer wordt er *wel* gesproken van een tweede constatering:

1. Indien bij de residu-meting in het kader van de Ambitie 4.0 bij twee verschillende retailorganisaties twee verschillende plantsoorten worden opgehaald, en twee verschillende overtredingen worden geconstateerd. In dat geval wordt ervan uitgegaan dat de kweker bij de teelt van de producten twee middelen heeft gebruikt die illegaal zijn.
2. Indien er na een eerste constatering in het kader van de Ambitie 4.0 en de kweker is geïnformeerd over de overtreding. Er een tweede residu-meting wordt gedaan op een van de plantsoorten die de kweker kweekt, en er wederom een overtreding wordt vastgesteld. Indien de kweker bij de teelt van het product eenmalig een overtreding is begaan, is het in dit geval aan de kweker te bewijzen dat het om dezelfde fout gaat. CLM zal op basis van de gegevens die door de kweker worden aangeleverd een inschatting maken of het dezelfde fout betreft. Het kan hierbij niet gaan om een andere illegale stof dan de stof die bij de eerste constatering vastgesteld is. In dat geval is er sprake van een tweede constatering (waarbij natuurlijk hoor en wederhoor wordt toegepast).

ⁱ Protocol testen bij de Retail

Tijdens de residu-meting in het kader van de Ambitie 4.0 worden alle planten getest bij Eurofins.

Indien een extra meting nodig is voor een retailorganisatie die de Ambitie ondertekend heeft, wordt deze ook bij Eurofins gedaan. Dit om een goede vergelijking te kunnen maken.

1. De retailorganisatie vraagt de kweker in kwestie voorafgaand aan de levering van nieuwe planten om schriftelijk aan te geven dat geen illegale middelen zijn gebruikt, en specifiek, of er actie ondernomen is om het middel dat eerder is aangetroffen, niet meer aan te treffen.
2. De teler levert aan de retailorganisatie. Zodra een nieuwe residu-meting uitwijst dat er wederom illegale middelen worden gevonden wordt de levering teruggedraaid, de kweker draagt daarvoor de verantwoordelijkheid.
3. De retailorganisatie informeert TBNL, N&M en CLM indien bij een nieuwe residu-meting wederom illegale middelen aangetroffen worden.
4. In het jaargesprek met de retail-organisatie wordt gevraagd of een retailer hoe een retailer is omgegaan met een vondst van illegale middelen.